

ISO 16439 Information and documentation - Methods and procedures for assessing the impact of libraries

Erikoiskirjastojen määrittely (mm. kohdat 3.64 ja 12.2.4)

Minusta tästä ehdotuksesta (ISO 16439) ei löydy erikoiskirjastojen määrittelystä sellaista luonnehdintaa, joka kuvaisi esimerkiksi Suomen erikoiskirjastokenttää. Julkishallinnon ja valtion ”virastojen” tutkimuslaitokset ja kirjastot (esim. Eduskunnan kirjasto, Patentti- ja rekisterihallituksen kirjasto tai Suomen Pankin kirjasto) muodostavat meillä tärkeimmän osan tästä sektorista.

Kommentit yksittäisiin lukuihin:

3.64 / ISO 16439

special library

independent library covering one discipline or particular field of knowledge or a special regional interest

Note 1 to entry: The term special library includes libraries primarily serving a specific category of users, or primarily devoted to a specific form of document, or libraries sponsored by an organization to serve its own work-related objectives.

[SOURCE: ISO/DIS 2789:2012, definition 2.1.12 modified; note 2 to entry has been deleted]

Määritelmään olisi syytä lisätä erikoiskirjastot, jotka ovat erikoistuneet tietyn aihealueen aineistoon.

4.4. Effects of library impact

4.4.1. General

Koska taloudelliset näkökohdat ovat nykyisin niin vallitsevia, minusta tässä olisi hyvä mainita neljäntenä alueena jo ’economic value’, eikä jättää sitä maininnaksi viimeiseen lauseeseen. Se nostaisi esiin myös taloudellisen arvon mittaamisen tärkeyttä.

Kappale 4.4.4. Social impact

4.4.4. Social impact esiin nostamissa keskeisissä kirjaston sosiaalisissa vaikutuksissa huomioidaan kirjaston vaikutus paikalliseen kulttuuriin ja identiteettiin. Globalisoituneessa maailmassa kirjaston vaikutus myös kulttuurisen monimuotoisuuden tukemiseen on olennaista. Vaikutukset voivat olla sekä suoria että epäsuoria. Kulttuurisen diversiteetin arvo on mainittu kappaleessa 10 s. 62, mutta sen huomioiminen jo sosiaalisen vaikuttavuuden kuvauksissa laajentaisi näkökulmaa.

Kappale 10 Assessing social impact

Sosiaalisten vaikutusten arvioinnissa yhdeksi alueeksi tunnistetaan sosiaalinen elämä ja siinä kirjaston vaikutus sosiaaliseen inklusioon. Tässä yhteydessä tasa-arvo voitaisiin ilmaista myös yleisempänä/laajempänä tasavertaisuutena eikä tuoda sitä näkyviin korostetusti marginaaliryhmien näkökulmasta.

11 Assessing the economic value of libraries

11.2.4 Calculating time costs

Luvussa puhutaan lähinnä kirjastossa käymiseen ja asioimiseen kuluvan ajan hinnasta ja annetaan esimerkki erikoiskirjastoista. Tilanne nykyään on kuitenkin enemmän se, että asiakkaat käyttävät elektronisia palveluja omalta koneeltaan. He eivät välttämättä käy paikan päällä kirjastossa lainkaan, vaikka käyttävät kirjaston palveluita jatkuvasti. Voisi olla hyvä avata myös tätä puolta. Miten esim. verrataan ajankäytön kustannuksia, jos käyttäjä (tutkija) lataa kirjaston hankkiman artikkelin koneeltaan kuin että hän lähtee hakemaan sitä jostain muualta. Saman esimerkin voisi lisätä myös edelliseen kohtaan 11.2.2. Calculating replacement costs for library services.

12 Library impact assessment within broader institutional and organizational assessment

12.2.4 Special Libraries / ISO 16439

Special libraries are often included in the evaluation of their parent institution, generally a commercial firm or institution. If this evaluation does not sufficiently consider the library's tasks, special libraries should show the impact of their services on the firm's or institution's goals, especially whether the existence of the library and the use of its services by members of the firm or institution helps to save time and effort in finding relevant information. Users of library services can be asked to rate what additional time they would have needed to get the information they required in their job without the help of their library, or whether they have gained information literacy by library training. Generally, the efficient delivery of the information that the institution **ISO/CD 16439 76** © ISO 2012 – All rights reserved needs can be shown as a key issue for the institution's profitability and as competitive advantage (Broadly-Preston and Williams, 2003).

- Käyttäjien omat arviot ovat subjektiivisia. Sen tähden arvioinnissa tulisi selkeästi erottaa toisistaan oikeasti mitattavat (kovat) luvut ja käyttäjien arvioihin perustuvat asiakaspalautteet.
- Kuvaus erikoiskirjastojen merkityksestä on melko suppea. Siinä korostetaan merkitystä oman instituution työntekijöille mutta ei sitä merkitystä, joka kirjastolla on suoraan ulkopuolisiin asiakkaisiin saman tehtävän toteuttamisessa kuin isäntäorganisaatiolla. Suomessahan on kuitenkin paljon erikoiskirjastoja, jotka palvelevat myös ulkopuolisia asiakkaita.
- In chapter 12.2.4 there is a somewhat limited view of special libraries. Those special libraries that are open also to general public should be valued according to same criteria as the whole institution in terms of how the library fulfills the general goals of the institution.

ISO 11620 Information and documentation – Library performance indicators

Yleistä:

Mittaamiseen perehtymättömän erikoiskirjastolaisen näkökulmasta standardissa on erityisen positiivista se, että indikaattoreiden määritelmässä (Annex B) on selkeästi ja ymmärrettävästi kerrottu, miten mitataan. Lisäksi on annettu ohjeita tulkintaan ja listattu asioita, jotka voivat vaikuttaa tuloksiin. Näin väärin johtopäätösten tekeminen vähenee.

Yksittäisistä indikaattoreista:

B.1.3.1. User area per capita

B.1.3.2. User places per capita

Indikaattoreita voidaan periaatteessa soveltaa myös erikoiskirjastoissa, joissa on fyysisiä tiloja, mutta erikoiskirjastot ovat tilankäytöltään yleensä erilaisia siinä, että kehysorganisaatio tarjoaa käyttäjille työskentely-, kokous- ja muut tilat, ja kirjastojen tilat ovat usein pieniä ja rajoittuvat lähinnä fyysisten kokoelmien tarjoamiseen.

B.1.4.1. Staff per capita

Luku voidaan periaatteessa laskea myös erikoiskirjastoille, mutta se soveltunee paremmin isoille kirjastoille, joilla on laaja käyttäjäkunta. Iso osa erikoiskirjastoista palvelee käyttäjäkuntaa, jonka koko on reilusti alle 1000 henkilöä. Tällöin luku, joka kertoo henkilökunnan määrän tuhatta asiakasta kohden, ei ole kovin relevantti. Paremmalta vaikuttaa laskea henkilökunnan määrä käyttäjää kohden tai päinvastoin, käyttäjien määrä jaettuna henkilökunnan määrällä.

Sama koskee myös indikaattoria B.2.2.5. Number of user attendances at training lessons per capita